

מתחת למעטפת המעטפות

"רקמת סתיו" אומנם אינו רומן מתח כמובטח בנבנו, אבל הוא מציג חליפת מכתבים מעניינת, אלגנטית ועדינה מאוד, שכולה משחק של גילויים והסתרות • פאר פרידמן

דורון בן נון

שמות בדויים מסתירים וידויים ראשונים על בגידות; מכתבים מרעהי לשעבר מוחבאים מפני האישה הנוכחית, רק כדי לגלות בפניה בבוא היום את חיי הסודיים של האוהבה

ברמת הטקסט עצמו: כל מכתב ושפירושו מעין איחודי-מחדש של הזוג (שפרד) עשוי גם להיות הוכחה אחת, שלב ראשון בסרידה מחדשת. מערכת ההסתרות שבגבית ברומן הזה מפעלת כל הזמן לצדה של מערכת גילויים וחשיפות. שתי בדויים מסתירים וידויים ראשונים על בגידות (המורה) חושפת המהרה מכתבים מרעהי לשעבר מוחבאים מפני האישה הנוכחית, רק כדי לגלות בפניה בבוא היום את חיי הסודיים של אוהבה. גם הריון הנרחב, למל אורד הטקסט, בגורל, במקריית ובכול, היא ריון בדויים הגלויים והמסתרים.

אחרית הדבר של המהרה וריון ב' כותב מספק אבגות ראיות ביחס לרברים נסתרים בטוב אחר - עניינים טרובתיים לשוניים שאינם נגישים לקורא הלא יפני. אלא שהעדות על הריון כפי האוהבת השובת ומוכח על הרומן בשפת הסוד, מתעצמות כאן נבוא חלום אחי' של אחרית הדבר, שעניני' המואה מסתרת, מהוה ובלתי רלוונטי, בין "רקמת סתיו" ובין רומנים שבמכתבים מספרות העברית, בעיקר "סיפסה מיוחדת" לעוז - ללברד שוב שבאליהם הספרות, הריון, כבר באמת או אפשר לרוב על ספר אחד מכתב לרבר על איווהו ספר אחר, והכלם בעצם קוראים כל הזמן את אותו ספר שכבר מוכר להם, את אותה עלילה מרדכי. המהרה המוסקת עניינים מספר ב"רקמת סתיו", ליצור כל הדברים שקורים, החלטה של אדם אחד עשויה על כן להספיק על אדם אחר - מענה זו אינה מציינת עדיין את הכפפת הקריאה בין לתמות משל עוז או דרוסמן, וייתכן שגם הריון באחרית הדבר אינו מוצדק, מאותן הסיבות ממש. ©

אין ויכוחים היו נשואים לפני עכשור. מאז התגורר - שוב לא הוליוו מילה. אכן התחננה מורש, נודע לנו, ובקמכות החלטה של רגע ואי אלו צירופי מקרים, הורמן לה מנסה מתעורר עם ויכוח, המפגש הוא ראשיתה של חליפת מכתבים טקסט, שבמהלכה מבלים השניים את הדברים ששמרו זה מזה במהלך נישואיהם, ולדומים בתוך כך גם על עצמם ועל חייהם כעת.

רומן מכתבים הוא דאגר נכסיל, קשה ללמוד אותו הרטוב למרות שהוא מתיימר למיידות ולמגע הלמי אצבע בין הרמות והמרא, הרי הוא גם נישא כמו תמיד ורואה את עלה של איוו אבימליו: המתכבים נאלצים למסור זה לזה פרטים שאמורים, לכאורה להיות ידועים הדברים להם - נאלצים, ששים שווה הריון הדרוך, על פי רוב, להשקף את הריוע הזה לקורא. נרמה שמיטוב פגילת לסקר מכות האיות לחשיפת פרטים כאלה סביליים - הידיים דרומנטיות - להשקף את הוויח הספרותי. הוא סבילי להציג תחת עטן של הרמות המברים הניונים ברוד מלל המירה החזות - כביכול של הריוע, ונרמה שלמע המבט הראשוני שאילו מושלים פרטים כאלה כבר בגרות, מבלים "רקמת סתיו" לרלב באלגנטיות מעל המכסול הזה.

ככלל, מוכר בספרי אלגנטי מאוד, אם אפשר לומר כך. להגיון שהוא נקרא כספר מתח וכך בגב הספר זו טמנון הגומה נפלאה ממש; אבל הגילויים שבמקסימום את זוג המתכבים, והכנות שבה הם נחשפים זה לזה מחדש - שני אלה מרכיבים טקסט מעניין, ערין נאור. הגם שאין זו רבר מרעיון והגם שאין אחר מהמורות שבמכתבים אינם חגגים נרמה, מנה שהמספר הב' כי קארל אצפס קרא לו "הצבאיות" והצבאיות והשקרים הרגילים, שמרכיבים כל קשר אנטי נורמלי, ובמיוחד את חיי הנישואין" - בכל זאת מבליח הרומן הזה לטקס, שהוא מסגל את מוסר העניין בין השאלה "מה קרה בעברת" והשאלה "מה קרה עתה", כדי לגייר המונה מינעה של היסוס ושל מקוסו של הגורל בחיי אדם.

הרומן הזה עניין גם מסובט נוספת. הטקסט מסתחיל בגידוים מנסדף הלאה לפרשיות מרירות ועיוות, התחלפות, מריטה, היעלמות, הסתרות, גילוח, שריפה, בליעה וטרפה - כל אלה מהווים זרם התחנן של הפרדות ובריוליים שרואים מתחת לטקסט נטורי - בארזת פלא כמעט שלו. יש משהו כמעט אקסיומטי, אפילו, כן, משהו כמעט אבסורד, בעובדה, שהטקסט עומק על גבוי, למרות הכל, ורואה במידה של אחריות, של הריון גם וגם. מאחר הרקעים השוכנים ברומן מוהו יסאקי את עצמם במגונית תן עש עכבר שמתו ותין עם החולל הנהר, שהרקסוליה חוד מולדת עוד יותר בדעו שבגורם שרואיתו של הרומן הלא אינה בגידוים אלא שבגיה מחדשת. "רקמת סתיו" מתגורר ללא כלל הריון בין היעירות והתאחות - גם בארעוים שהוא מראה, גם בארעו מנסורי, וגם